

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок 10, II. пов.
Конто потт. шва. 143.322.
Адреса для телеграм:
„Діло“ Львів.
Гол. Редактор приймає
від 11—12 год. передпол.
Рукописи не повертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно в краю 4/30 ар.
ЗА ГРАНИЦЕЮ:
В Америці 1 дол., Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 7/30 ар., Німеччині 7/30
ар., Швейцарії 5 шв. фр.,
Чехословаччині 30 ч. р.
мунія 150 лей, Болгарії 7/30
ар., Австрії 7/30 ар. Зміни
власні і дол.

**В справі оголо-
шень звертатися
до Адміністрації.**
ЦІНА
ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

В переломовій хвилі.

Промова голови Українського Нац.-Дем. Об'єднання д-ра
Дм. Левицького на великому вічу у Львові 11. квітня 1926.

(Докінчення.)

Ось так в загальному представ-
ляється наше положення, з якого
логічно випливають і наші зав-
дання. Та тепер, коли в цілому сві-
ті, а головне в Європі наслідком
війни наступила стоянча економіч-
на катастрофа, нечуване зубожіння
держав і народів, коли українська
і російська революція, а за нею ре-
волюційні зриви і в інших держа-
вах потягли основами дотеперіш-
нього ладу, тепер, коли весь світ —
політики й економісти шукають но-
вого соціального, політичного і в
деякій мірі укладу сил, щоб рату-
вати свої народи від економічної
катастрофи, безробіття і голоду,
кожна політична партія мусить спе-
ціальну увагу присвятити питанням
економічним і соціальним та зна-
йти до їх розв'язки. Українське
Нац.-Дем. Об'єднання, яке партія
зато національна не може підходи-
ти до соціальних питань зі стано-
вища тісного класового. Вона мусить
мати на увазі добро всієї нації і в
свою орбіту втягнути, — так ска-
затиб — всі класи народу. Яко та-
ка вона не тільки не входить в су-
перечності з існуючими україн-
ськими класовими партіями, а на-
впаки радіє розвитком українських
класових партій. По нашому тільки
та партія стоїть на становищі наці-
ональній, що дбає про добро по-
одиноких клас українського народу.
У. Н. Д. О. є партією наскрізь де-
мократичною. Вона обстоює інте-
реси широких народніх мас, стоїть
за всіма соціально покривдженими.

плення українського міста і напак-
ки — щоб український міський е-
лемент заспокоївся потоєби укра-
їнських селян. Тому клич: „Свій ло
свого!“ має у нас особливе зна-
чення, тому нашим особливим зав-
данням створити кооперативним
шляхом продукто- і товарообмін
між селом і містом. Між нами і клас-
совими партіями в позитивному ро-
зумінні є та різниця, що коли ми
маємо на оці добробу всіх — ка-
жін — клас українського народу,
то вони заступають еманципаційні
змагання й інтереси одної класи без
огляду на національність, вони за-
ступають одну класу зі становища
інтернаціонального. З тим станови-
щем, як довго живемо у чужій дер-
жавній організації, ми погодитися
не можемо. Кожна держава своїм
законодавством головне митним,
боронить всі класи державної нації
перед визиском тих самих клас ин-
шої держави. У народів, що мають
власну державу, кожна визискува-
на класа є в значній мірі звільнена
від боротьби проти наступу сильні-
ших державних народів і їх клас,
отже без шкоди для основних ін-
тересів нації може боротися з ви-
зискувачами в нутрі держави, зі сво-
їм власним загарбаним капіталізмом.

А що капітал в своїй повільно-
му розвитку став інтернаціональним,
то природно, що визискувані класи
державних націй, мусять входи-
ти в міждержавні зв'язки, щоб об-
легчити собі боротьбу. Інакше у
нас.

ційним в що важку для нашого
народу добу припинити всі партій-
ні і гурткові спори

„Ostrenni marachieren,
verehnt schlagen“ — повинно бути
девізом й імперативом всіх наших
національних партій і груп. Та що-
би можна було спільними силами
відбивати наступ і боротися за
право нашого народу, потрібно
нам якогось вищого командування,
потрібно міжпартійної верховної
ради, яка — полишаючи повну
свободу напрямних діяльності і
тактики кожної партії — визначу-
вала би шляхи і засоби національ-
но-політичної й економічної бо-
ротьби.

Як союзників до цієї боротьби
слід нам поняти всі тав. націо-
нальні меншости в Польщі, в пер-
шу чергу Білорусинів, Литовців і
Німців. Спільність інтересів зрозу-
міти ті народи вже в 1922, виступаючи
зі спільною виборчою листом.
Співпова з ними не повинна зу-
стріти поважних труднощів. Тяж-
ка справа в Жиди. Провіаніки
жидівських політичних організацій
маючи на увазі шкурні інтереси
тільки даної хвилі, пішли по тій
політичній лінії, по якій ми йшли
за Австрію, пішли шляхом торгів і
служби урядові за дрібні культурні
здобутки, за свої кагальні інтереси.
Тим способом беруть вони роз-
брат з тим середовищем, серед
якого живуть і жити мусять, губ-
лять з ока перспективу і ширші
горизонти та входять в конфлікт
з територіальними, поневоленнями
народами сучасної Польщі.

Та всеж таки і в них починає
будитися реакція і є надія, що во-
ни зрозуміють хибну дорогу і
вернуть на правильний політичний
шлях. Розшматований на чотири
частини, український народ пере-
живає добу важкого лихоліття.
Та, маючи на увазі пливкий стан
укладу відносин на Сході, не ви-
ключено, що вже в недалекій бу-
дущині жуть нас може ще біль-
ше критичні хвилі. Переломовий
час переживають всі народи Ев-
ропи. Тяжкими зусиллями найбіль-
ших політиків Європи зліплена
Льокарно висить на волоску. Ліга
Націй, створена для береження
європейського миру, тріщить в
своїх основах. В Азії і Африці вій-
ни і революції, на Балканах кіне-
матографічна зміна урядів, в Італії
і Іспанії диктатура, в Франції що
місяця змінюються кабінети, в по-
шуванні нових доріг і засобів для
скарбу, а з серця Франції, з Пари-
жа, національний бляк витискає
третій інтернаціонал. Німеччина,
захищаючи зуби, жде на першу
нагоду, щоб відіскати хоч ча-
стину втрачених територій, горда
Англія сильно загрожена радян-
ськими республіками в Азії, при-
готовляється до саргедельної бо-
ротьби з своїм політичним і со-
ціальним протиником. Над тим
усім гучучою зворною насила страш-
на фінансова криза, важке безро-
ччя.

Вкінці дозволю собі звернутися
із завивом до наших міст. а го-
ловно до міста Львова. Давніше
не доцінювали ми ваги міст для
політичного життя народу. Ми все
твердили, що нація наша — це
нація селянська, і що її силами
ми збудуємо собі політичну во-
лю. Події на Вел. Україні доказали-
нам, що в р. 1917 і 1918 не виноси-
ли рішень широкі селянські маси,
а — чавпаки — що часто про до-
лю всього народу рішали майже
виключно міста: Київ, Харків і О-
деса. Події в 1918 і 1919 в Гали-
чині навчили нас також, що про-
доль народу рішали міста, голо-
вно Львів. Його міщанство і робіт-
ничтво. Тому то організація народ-
них сил і одностійність національного
фронту мусить розпочатися і му-
сить бути основно переведена у
Львів. Я вірю, що львівське гро-
мадянство, вірне своїй великій на-
ціональній традиції, в почутті ве-
ликої відповідальності перед істо-
рією — сповнить свою велику
місію і вже в найближчому часі
підготовлене, стане в рішучій хвилі

(Гучні, довготрі-
валі оплески).

Всеіталійське море.

Імператорський в'їзд Муссоліні до
Триполісу.

У Триполісі промовляв Муссолі-
ні мало. Він був занятий увесь час
передачею офіційних привітань і
дарунків для місцевого населення
від італійського короля і його Ри-
му, який, по його словам, є нині
спадкоємцем стародавньої римської
величі та сил. Весь побут Муссо-
ліні в Триполісі був одною вели-
кою святошною маніфестацією на
орієнтальний зразок. Муссоліні і
губернатор Де Боно були відгоне-
ні у фашистські чорні сорочки;
Де Боно носив свою на генераль-
ським мундирі, а Муссоліні на зви-
чайнім мундирі вістун (капрала);
крім цього прикрашений був ні
гоудях помаранчевою стрічкою і
білою китицею на голові — подо-
баючи на Алаба. Після підданчо-
го привіту бурмістра Гассуна баші
Муссоліні робить перегляд військ
на коні на протязі години. У сво-
їх коротких поклонах до місцево-
го населення називав його „італій-
ськими фашистами в Триполісі“. Місцеве населення передало йому
цінні дарунки, мов справжньому
володареві, золоті шаблюки, по-
судини, приладдя до писання, сід-
ла, альбоми. Преса передає заїст-
ку, що Муссоліні, відвідавши осі-
док місцевої центральної органі-
зації, сказав у своїй промові таке:
„Я хотів звернути увагу Італії на
країну поза морем. Я виїхав би
туда, навіть, якщо бачу більше ра-
ненний. У цьому першому дні є
заколений, бо бачу, що Італії є
гіган Італії, яку хотів створити
фашизм уже у своїм першому по-
ході на Рим. Те, що я кажу тут над

З добре зрозумілого
національного інтересу ми виступа-
ємо за перестрою теперішнього,
норозного нам ладу визиску і за
передачею на нашої території всіх
більших фабричних і промислових
підприємств в руки працюючого
народу, бо знаємо що тим чином
змінимо економічно наш націо-
нальний організм та дамо працюю-
чим масам вартати праці й ек-
зистенції, дамо їм ті засоби, без
яких не може існувати ніяка на-
ція. Розуміємо докладно вагу
міст в нашому національному житті
і тому змагаємо до зміцнення на-
шого елемента в містах. Ми змага-
ємо до тісного зв'язку між україн-
ським селом і українським містом. Ми
хочемо досягти того, щобні хлібо-
робські продукти нашого селянина
— йшли в першу чергу в оздобу

Лайкрайшим жока-
вом цього є те, що клич між-
національної солідарності в нас
висувають не тільки партії со-
ціалістичні і комуністичні — ці
останні є інтернаціоналістами й
під політичним оглядом —
але в своєрідному „інтернаціона-
лізмі“ також ті групи, які за чужі
гроші працюють не для добра
свого народу, а на користь чужих,
як: група Даниловича й Ількова,
та майже всі польські політичні
партії, від групи Бриля і Домб-
ського починаючи і вшехполками
кінчаючи.

Маючи на увазі політичні й еко-
номічні інтереси виключно нашого
народу, ми видаємо коначність
організації всіх національних сил
народу, змагаємо до створення од-
ноцільного національного фронту.
Об'єднання вважає коначним і до-

Команди Фабіанови сам, свій улюблений лікер з помаранчевим, кінковим, жовтим, мігдалевим і т. п. смакати з одної паки природного омовного екстракту

ЕКСПРЕСС-АГРУМІНА

Жадаєте скоріш Гелер. Рето. в Польщі: 1247 ТИТАНИ, Львів Рівницька 6. 26-75

зах на „Плуг“ і дати їм всю авторитарно постановою конкретну одію“.

„Роботу „Плуга“ перевірили ще минулого року партійні органи України і вивчили її правильною та корисною. Отже і на далі „Плуг“ має остати саме спілкою селянських письменників, ведучи свою роботу й на далі так, як це він її віс чотири роки. Нікі бурі й наступи нічого не змінили“.

Правом насильства.

П. в. „Бездумне руйнування господарського життя України“ подає львівський „Дзвіник Людови“ з 12. ч. м. такий допис з Перемишлянщини:

„Коли дивимося на методи, які використовували адміністраційні чинники у відношенні до українців, мимоходом ставимо питання: Чи в Польщі обожує право? С. Певеда, конституція, є закони, але асе те тільки написано на терпеливм папері. В дійсності не тільки кожний вельмож, але кожний староста, кожний вельмож, чий з номінації, кожний інспектор з „доносом“ викладається, кожний „патріот“ видає свої власні права, проти яких нема ніякої апеляції.

Повіт Перемишлян, замешаний у більшості українським населенням, є тереном особливо діаметричній екстериторіальній поведінки. Повітові канцля, улагоджуючи вчинки, які вчиняють, вводять безкарно найгірші способи заборочних ступаїв.

З наслідком великих зусиль, гноблено цілий ряд літ усіх проявів „дизнаціонального“ укрівства: укрівської школи зуржачення або позаміняно на польські.

По тих „успіхах“ стали добиратися до українських кооператив. Наче за дотком червоної палочки посилався доноси ві всіх кінці перемишлянської „держави“ на кооператив. Обвинувачення були тяжкі. Ось в ті кооперативі не було мабуть „успіху“ в польській мові, а в іншій не було нібито пиника на тоні. — Були й інші провини. Поліція й „аматори“ доносили, що в ті чи інші крамничі не було співачок. В інших крамничих відбувалися нібито келеганні збори членів кооператив.

Слідом за доносами йшли карні і проеси. Замість пильнувати порядку або слідити за знодами, поліція веде тепер генеральну атаку на кооператив і полює на співачки й шильди.

Віростості, поліційних інформацій, трста річ, стоїть у протім відношенні до інтенції імператорів.

В селі Ладані прийшов поліційні до кооперативу й велі показати собі цинки. Йому показали потрібний цинки, формату ок. 75х130. Не заважаючи на це, поліційні зробив доносення, що цинки не було.

Одначасно з атакою на кооперативі приміняються репресії до читальні „Прогреси“ і сільських пожежних сторожів „Пуг“.

Сам паз староста йдуть автою по селі й намовляє селян, як перший-ліпший вишпольський аттатор, щоб не вступали во українського пожежного т-ва „Пуг“, тільки до польських пожежних сторожів.

Навтомісь підтримкою властей тішатися ті українські елементи, що за миску соціальні вислужуються властям. Тішатися в нагороду повною безкарністю. Недавно призначено віта і громадського сисаря з Білки, як обкодав американські грошові листи. Не заважаючи на стенографічні докази вини (були переслужані в ті справі в старостай), такі люди дивляються далі на свій стоні.

Всіх ректорів, вчителів, інженерів були досі безвипускні. І діється не в повіті, що віддалений на кілька годин їзди завізав цю від одію вельмож.

Найнищий час, щоб в повіті, вилізти анд права провінціалізмів канцлями, запалувати наріст правопорадок“

Стільки інформатор „Дзвіника Людового“. Подаємо ці стрічки в цілості за згадкою газетою, бо у нас воно по вській правдоподібності підпалило конфіскації. Від себе вискажемо всеж таки здивування, що ніхто з перемишлянських українців не аберється написати про божівільне нищення українського життя в повіті польськими адміністраційними органами до української газети.

На кредит..

„Інститут дослідів національних справ в Польщі“.

Ми одержали ось такий комунікат, розум'ється, в польській мові:

Квастіе національних меншостей завжди піст війни в житті народів одо з переломних місць. Польща, що з одного боку має в своїх межах до 9 (девяти) мільонів національних меншостей, а з другого — мільон польських меншостей в сусідніх державах та численну еміграцію, належить до держав найбільше зацікавлених в тій ділянці. Тому то турботи осіб, маючи на душі потребу інтелектуального освітлення й поглиблення в польському громадянстві тієї квестії, покляка до життя „Інституту дослідів національних справ в Польщі“ („Instytut badań narodowościowych w Polsce“) з осідком у Варшаві.

Завданням Інституту є перш усього громадження матеріалів, що торкаються культурного, економічного, релігійного і політичного життя національних меншостей в Польщі. Одначасно Інститут має на меті зібрати матеріали, що торкаються умов життя і правно-державного положення національних меншостей в інших державах, спеціально беручи на увагу польські меншості.

Крім того „Інститут дослідів національних справ в Польщі“ має на меті широким публікуванням громадянського матеріалу, складанням меморіалів до державних і законодавчих властей, улагодження відчуження, викладів і конференцій, причинитися до ближчого обзнання польського громадянства з життям національних меншостей в Польщі та в той спосіб спаділати у виготовленні умов прихильного і згідного співжиття національностей, що входить в склад Р.Часополітої.

До Уповні Інституту обрані: пос. Ст. Тугут (голова), пос. Л. Хоміський, проф. М. Гандельсман, проф. В. Камєнський, И. Осмоловський (скарбник) і А. Тарнопський (секретар). Управа покляка на керівниця Інституту п. Т. Голука і на секретаря Інституту п. Ст. Палроцького. Адреса „Інституту дослідів національних справ в Польщі“: Варшава, пл. Магowiecka 16, tel. 41—71.

Інститут звертається отсим з вітанням й горячим проханням до всіх організацій політичних, суспільних, освітньо-культурних і економічних національних меншостей в Польщі та до польських інституцій, що займаються меншостевими справами або ділають на окраїнах Річпосполитої — надіслати під адресою Інституту всі свої виланні, звіти, відписи, листи й меморіали до властей та всіх інших матеріалів, що ілюструють умови життя, діяльності і загальні національних меншостей в Польщі.

Так виглядає в цілості комунікат „Інституту дослідів національних справ в Польщі“. Без сумніву, можна би вітати повстання цієї установи, можна би вважати її значним кроком вперед на запевненому ободі національної квестії в Польщі, якщо її склад не був одностороннім, що вимагає від нас довіри на кредит у відношенні до протекторів, керівників і робітників Інституту. Вже з першого погляду вдаряє нас те, що в склад управи Інституту входять самі Поляки ліберально-експериментального покроя. З другого боку нема там такого визначного й авторитетного знавця „меншостевої“ квестії, як проф. Боуден де Куртене. Поруч Тугута і Голука, а частинно й Осмоловського — самі безбарвні люди. Як, а головне в якому напрямку і під якими авспіями буде досліджуватися життя „національних меншостей“ в Польщі, коли там нема ані одного українця, ані одного Білорусина, ані одного Німця, Жіда і т. д.? Ця ексклюзивність каже нам побоюватися, що досліді Інституту можуть стати або нешкідливою екзотикою, або шкідливим „доказом“ для закордону, що — мовляв — в Польщі щось робиться в національній квестії. Ще в свіжій пам'яті маємо „реформаторську“ діяльність п. Тугута. Можливо, що Інститут, на якого чолі стоїть п. Тугут буде другим, на цей раз тільки теоретичним виданням попередньої фази його „меншостевої“ політики. Тому було би бажаним, щоб Інститут докладніше й подірбіше означив свої цілі і завдання та побудував національну ексклюзивність.

Пам'ятаймо: Рідна Школа — це наряди фортеця, це наряди захист в добі ляховиття!

Нові демонстрації безробітних у Варшаві.

Демонстрації безробітних у Варшаві не впадають. 14-го були знову три демонстрації. Перша була зібралася кількох безробітних під будинком філ. улаву посереднього паці. Серед криві „праці“ камінням вибили в увазі публі. Поліція розігнала демонстрацію.

Рівночасно при вул. Телізі зібралася більша товпа безробітних, около 800 люда під будинком гол. улаву посереднього паці, домагалися також праці. І тут поліція розігнала демонстрацію. За спротив властям арештували кількох демонстрацій.

На площі Дембровського зібралася двісті турки, що ставали виступати під будинком міністра праці. Тут поліція знову розігнала демонстрацію. Аештували кількох демонстрацій за спротив властям. Підчас події тих тубили шоби при вул. Огороднич, де є кухня для безробітних.

ПОЛІТИЧНІ НОВИНИ.

Наради у марш. Ратай-изд. виб. реформою.

14. квітня у марш. Ратай були дальші наради представників польських партій у справі проєкції самоуправних законів. Коли приступили до обговорення виборчої ординації до самоуправних установ, пос. Ерлман в імені „Піаста“ спротивився проєктованій виборчій системі, що передбачує 3-прикметникове виб. право до самоуправних установ. То спричинило перерву в нарадах. Марш. Ратай заповів переговори з „Піастом“, шоби довести до компромісу. Спільні наради йтимуть даліше у вівторок.

Пілдудський утворить уряд?

„Дзень Польскі“ повідомляє, що мин. суботи визначив особистість із коаліційної лінії а вищого уповажнення інформувалася Пілдудського, чи після димісії теперішнього уряду не згодився би утворити новий уряд з задержанням Скішинського на становищі мин. заграничних справ. Марш. Пілдудський дав змінюючу відповідь.

Марш. Ратай прийняв був. міністра військ. справ ген. Сосновського. Конференції цій політ. кола приписують велику вагу. Догодуються, що обговорювали актуальні справи в зв'язі з проєктом закона про організацію найв. військових властей. Ген. Сосновський є прихильником маршалка Пілдудського.

Організаційний рух.

Заборожене віче в Луці, пов. Самбір. Лука, 12. квітня 1926.

На день 11. ч. м. скликане було заходом місцевих членів УНДО, прилюдне віче. На вічу мали бути обговорені всі актуальні справи життя-буття нашого народу під Польщею. Але через несправного протривання українських віч самбірського старосту, віче не відбулося. В забороні віча староста покляка на адіемію тифу, яка десь там шириться в повіті. З уваги на те численно зібрані громадяне не тільки Луки, але й дооклячичних громад відбули довірчому нараду за запрошеннями. Але й тут „око властей“ прийшов до салі, де відбувалася нарада, перевіряв запрошення і заявив, що хоч нарада формально відбулася на основі приписів закону, то одначе віч історично, якщо громадяне Дорожжєв і Вілліні Вєд, де зашли випадки тифу, будуть на салі. Тому численно прибувші громадяне обох закладів громад мусили здержатися від участі в нараді.

Довірчому нараду, що відбувалася в домі „Народного Поку“, відкрив місцевий парох о. Г. Т. о. м. Заслужений громадянин, що тішатися прихильністю і любов'ю не тільки власної парохії, але й цілої Самбірщини, заступав у своїй промові цілі наради. Починаючи від обговорення революційних і незабутих подій 1918/19 рр., освітлення наслідків ашої аборіоні програми, переходячи до освітлення всіх ділянок нашого культурного, господарського й політичного життя в Польщі. Підкреслював вагу організації, зокрема на політичному віч і подав збірники до віч політичної організації загальною, а обговоренню програми однією нашої національної політичної організації, то програми Українського Нац. Дем. Об'єднання аокрема. Описав представив присутнім дєласта Центрального Комітету УНДО. п. Олексу Чернявського і аівав до мєбру вранній наради.

По виборі промові в особі: Івана Луцького як голови, Фрідка Лигиского і Романа Погорельського як заступників і Петра Віллініського та Антона Луцького як секретарів, забавою голос дєласта Центрального Комітету УНДО. і аівав зібраним аналіз політичної організації та поспієм проголосу Об'єднання. Наа рефератором виступав дєласта, з разу бесідника зід підніста голос Івана Луцького, о. Татоміра і п. Тарнавського.

Описав обговорення окремо політ. стій партійної організації в повіті, приступив, хоч репрезентували лише кілька громад, вирішив вибрати уніфіковану под. повітову управу партії і поручили їй вести партійну організацію і прийняв в шлюку повіті аж до часу, поки не відбувається в Самборі формальний повітовий зід.

Головою обрано однією о. Татоміра з Луки; як членів та іхні заступників п. д.: Семєна Огара з Вілліні Вєд, Фрідка Лигиского з Вілліні, Семєна Ортмиского з Ортмич, п. Зубрицького з Дорожжєв, Павла Весоловського, Михайла Герельського, Стєха Юркова, Івана Павлова, Михайла Зєрицького, Івана Чабковського, Володимєра Луцького, Михайла Віллініського й Антона Луцького з Луки.

Після промови новозибраного голови о. Татоміра, з аїй бесідник камітєта найближчі завдання партії в повіті і аівав присутнім до праці, та після відсидівання „Ще не вмерла“, нараду покінчили.

Присутній.

Криваві сутички в Америці.

В багатьох містах середньо-західної статів Півн. Америки в нагода виборів електорів прийшов до кривавих сутичок. Проголошено військовий стан. М. н. в Герлі (Ілінойс) прихильники Ку-Клюкс-Клану боролися зброєю а відділом поліції. Дійшло до формальної взаємної облоги. Ку-Клюкс-Кланівці стріляли зі скоростріля. Було багато вбитих і ранених. Навіть підмога поліції не встигла розігнати Ку-Клюкс-Кланівців, які перешкодили грабункам. Ватаги Ку-Клюкс-Кланівців обрали виб. локвали й криміналі, потім підпалювали їх, вистрілюючи сильно крісами пострілами в товпи.

Біржа. Гроші.

Амерк. дол. 920 — 925 канд. дол. 900 — 925, чеськ. дол. 02423 — 02450. лє 0400 — 0450, франк фр. 02830 — 02900, фр. швейц. 145 — 170, англ. фунт 4400 — 4500.

Золото, 20 кор. 3500 — 3600, 20 франк. 3250 — 3350; 20 марк. 4300 — 4400; 10 руб. 4500 — 4600.

Срібло, Австр. кор. 07000 — 07500, 5-х кор. 374 — 386, флорени 185 — 192, рубл. 300 — 320, рубль дрібним сріблом 150 — 160.

3 концертової салі

Концерт пиїста Антона Рудницького.

Пішуча справоздання з наших кооперативних продукцій, приходить перш за все рішучі питання, чи реферувати їх аї стапомітпа у відношенні до наших обставин, чи стати на ширшій, загальногуманній площині, що веде за собою мисл. безоглядно сувору міру оцінки. Для педмету оцінки не друге становище є повітряно більш некорисне чи несприятливе. З другого боку дає йому більше, тля скільки, задоволення, навіть в тому разі, коли оцінка не у всьому є додатною.

Улаштований перед кількома днями аа. холаня „Муз. Топ. ім. Лисєнка“ концерт молодого пиїста Антона Рудницького для менш можливості і право зайняти супроти концертанта цю друге становище, бо наш пиїст виявив себе сицільно, до якої треба віднести з повною повагою і пошаною. Слід ще зазначити, що пиїст наш амаітосив у досвід дажному подоженні, не тільки внаслідок того, що його концерт стоїть у безпосередньому сусідстві виступів Любко Колєсєв, але аокрім приладков виказував пішчому ідентичність програми у першій частині. Хоча є а протіпником усіх порівнявань, у даному випадку вони нахилилися самі за себе, і тому з тим більшим признанням треба зазначити, що пиїст виїшов з честю з цієї важкої ситуації.

Переходячи до оцінки поодиноких точок, загально мушу зазначити, що мій адогав з паролі мислорічного виступу пиїста, навіть ціл уніфіков у т. з. „Singer и. Drang Periode“, чи рахувє сумніш, чи це вагає у нього можливість, і тепер амаітосив дєла підтвердження. Коли поглянемося ближче творам, які виїшли в програму, то слід зазначити, що менш-більше три основні риси стали, які необхідні було амаіти на окрему увагу. Перше це оргінові амаіти Баха, які, як переказує все мисл. його, налягається незвичайно інтенсивно сконцентрованою у душі — музикою, яка навіть у своїх дрібних промахі робить на нас враження чогось величозного, амаіт була рибалана у граніті. Друге це симфоніч. вчани. Червона, від по аа.

берігати море, не є без значіння, бо кажу це над морем, як було римським і знову ним буде". Один з американських журналістів захоплений маніфестацією в честь Муссоліні гукнула „Silve Imperator!", а юрба потакала цей похлих рясини оплесками.

Швидко, як після задоволення заяв про Середземне Море і після цього оклику почуваються себе англійські політики та італійський король.

Англійські клопоти.

Кізка вуглевого промислу.

Одним з найбільше пекучих питань англійського уряду є доля копалин в угіддях. Вже довгі місяці уряд докладає до цих приватних підприємств, щоби піти на зустріч домаганням плати робітників, які можуть страйком припинити асо продукцію. Тимчасово порозуміння між власниками копалин і робітниками перевів уряд тільки до 1-го мая, речиння, а яким має скінчитися державна допомога. Тепер ведуться переговори щодо дальших умов праці. Уряд заявляє, що може дати допомогу копалинам на далі тільки тоді, коли власники копалин і робітники найдуть компроміс на основі справоздання окремого комітету, що займатиметься цією справою. Уряд буде посередником між двома спірними сторонами. Його становище незвичайно важке, бо робітники не годяться на обниження своєї дотеперішньої плати, ні на збільшення годин праці. Все становище англійського промислу загрожено після промови провідника вуглекопів, який заявив, що рахує на солідарність усього робітництва в страйку, незвичайно важким для поправлення долі всієї англійської робітничої класи.

Чи буде в Мароко спокій?

Нові проекти мирових умовин.

Переговори з провідником еспанської делегації, який приїхав до Парижа і аналізуючи в мароканській справі, принесли нове сформулювання мирних домагань супроти Абд-ель-Кріма. Найважливіші пункти такі: 1. Зміна теперішніх кордонів французько-еспанського мандату над Мароко; 2. Признання суверенності мароканського султана і протекторату європейських держав

над територією Ріф; 3. Абд-ель-Крім буде це султаном Ріфа, а шейхом; 4. Стіна автономії для Ріфенії буде управлінно-технічна. З огляду на те, що Абд-ель-Крім не згодиться покинути Мароко, його зробить членом майбутнього автономного ріфенського уряду, з застереженням, що його особистий острок буде змінений. Важним пунктом є розроблення Ріфенії та інших мароканських племен, без чого задоволення миру не будуть практично доцільні. Зміст і форма гарантій, які має Абд-ель-Крім дати Франції та Іспанії будуть головним предметом дискусії з ним.

СРСР. і розроблення.

Радянський уряд не вірить у щирість Ліги Націй.

Радянський уряд вислав ще одну відповідь на нове запрошення Ліги Націй, щоби взяти участь у підготовчій конференції щодо засобів загального розроблення. Провідною думкою цієї відповіді є заява, що Рада Ліги Націй, вибираючи Швейцарію як місце наради наміченої конференції, свідомо знехтувала участю радянського уряду, який повідомив Раду, що годиться на якенебудь інше місце в нейтральній державі, а не може вислати своїх делегатів на швейцарську територію, з огляду на свій конфлікт зі швейцарським урядом. Настаюючи на виборі місця, Рада немов би навмисне хотіла позбутися радянського уряду, який запрохала лише формально, свідомо, що в таких обставинах радянський уряд цього запрошення прийняти не може.

Радянська Україна.

Уніфікація Вукоспілки. — Всеукраїнський з'їзд сільських письменників „Плуг“.

Контрольна комісія для справ українізації установ провела перевірку українізації у Вукоспілці. В центрі Вукоспілки є 620 службовців. З того числа канцелярською працею займається 489, а решта 130 — це переважно робітники, що виконують обов'язки сторожів, курєрів, експедиторів, фірманів і т. д.

Комісія перевірила знання української мови в усіх. До I. категорії (тих, що вміють по українськи) зараховано загалом 30 службовців, до II. категорії (що не опанували

впевні української мови в навчальних від них причинах) зараховано 133 українців, а до III. категорії (що цілком не вміли по українськи, бо не хотіли) зараховано аж 255 українців. 50 людей на вказані участі в нарадах. Крім того комісія відправила 130 робітників фізичної праці по школи для ліквідації неписьменності. Щодо те, що комісія відсилаючи їх до ліквідації вказувала, що вліслили їх туди для українізації, але не російською мовою, як це досі робилося, але українською.

Комісія в свою залі підкреслила одно дуже значення явища. Виявилось, що в групі робітників одні „опаковані“ були такі неписьменні і так добре знали українську мову в письмі та слова, що потрапили до I. категорії, а крім того 24 його товариші (сторожі і курєри) потрапили до II. категорії (знають українську мову добре в слова, а слабше в письмі). Харківські „Вісти“ цілком справедливо вказують, що це єдина мабуть установа, в якій курєри і сторожі письменніші за секретарів і бухгалтерів.

Вукоспілка є наскрізь українською установою і все діловодство в ній велось по українськи. Та цікаво мусило воно виглядати, коли аж такий великий відсоток між урядовцями не знав української мови. За причини такого явища подають „Вісти“ факт, що в Вукоспілці відбувалися курси української мови і українознавства, але ніхто за ними не доглядав. Хто бажав ходити на курси то ходив, а кому не хотілося, то й так було. Крім того урядники мали бути переважно працюючі, а до того Вукоспілка не зорганізувала курсів для всіх службовців тільки для дяків. Сама адміністрація установи поставилася до виконання декрету про українізацію дуже легковажно. Вже по 1. січня 1925 р. прийняла вона аж 100 нових службовців, що зовсім не знали української мови. Так проводило в себе декрет про українізацію і багато інших установ.

Вже рік ведеться в радянських літературних журналах, а то й в політичних пресі завзята літературна дискусія між провідниками спілки сільських письменників „Плуг“ і провідниками спілки пролетарських робітничих письменників „Гарт“. „Гарт“ недавно розпався, а на його місце повсталася нова організація „Валіте“ (Вільна Академія Пролетарської Літератури). Провідником „Плужан“ є Іллішенко, а на

чолі Б. Гарту а тепер „Валіте“ стоїть Хмельовий. Всі дискусії вдалася переважно між ними обом.

Хмельовий заснував „Плужан“ між іншим буржуазні, кулацькі аспікти і тому подібні протиполітичеські і протикласові тенденції. Гарт розпався, але „Плуг“ досягався все таки робом. Скоро має відбутися III. З'їзд „Плужан“. На ньому мають розглядати всі питання в літературній політиці спілки та вирішити свої ідеологічні настанови на майбутнє. Показав деякі дані про склад „Плуга“. Тепер „Плуг“ представляє собою літературну організацію, зареєстровану в 133 членів, розкинаних по всій Україні. „Плуг“ має 11 філій з 54 членами і з 67 літературних гуртків. Ці гуртки об'єднують 1001 членів переважно по сільських будинках-читальнях і по робітничих клубах. Крім того має „Плуг“ 27 літературних гуртків по високим школах („Вукоспілка“) і 26 гуртків при інших установах і в червоній армії. Органом „Плуга“ є місячний журнал „Плужанин“. Минулого року має „Плуг“ 222 членів, але по проведений перевірки остало тільки 135 членів, що мають друковані твори та беруть активну участь у журналі і в пресі.

Між членами „Плуга“ середня освіта має 45 відсотків, нижче 22 відс., вище 20 відс., студентів є 13 відс. Найбільше членів „Плуга“ походить зі спілки робітників освіти („Робос“) бо аж 64 відс. В спілці України є 91 відсоток, по економічній: селяни 65 відс., інтелігенція 14 відс., робітників 12 відс., членів комсомолу і КП(б)У 35 відс.

На Україні немає журналу, в якому „Плужан“ не друкували свої твори. Члени „Плуга“ видали за 4 роки в різних видавництвах 1,200,000 примірників зі своїми творами. Ціла серія „Бібліотеки Селянина“, що її видає Державне Видавництво, налісана в 90 відсотках членами „Плуга“. Те саме можна віднести і до театральної бібліотеки Державного Видавництва. Всі ці цифри заповичаємо зі статті Мак. Биковця про 3-тій з'їзд „Плуга“, поміщеної в харківському „Комуністі“. Про завдання з'їзду пише він: „Цьогорічний з'їзд „Плуга“ мало має внести корективи в дотеперішню роботу. Звідси треба ще раз переглянути основні принципи спілки, заважати їх в умовах 1925 р. і дати конкретні вказівки до напрямку роботи на далі. Звідси повинен розібратися в численних нап-

м. ОБІДНИЙ.

Юрій Дараган.

(Похиленька.)

Поезії свої Ю. Дараган містить у „Веселіш“, „Новій Україні“, „Л. Н. В.“, „Студент. Вістнику“ й инш., а в 1925 р. Український Громадський Видавничий Фонд видав його поезії окремою книжкою під назвою „Саягайда“. Цю першу, а одночасно й останню книжку Ю. Дарагана критика зустріла прихильно.

Ю. Дараган — лірик і символіст, поет прекрасних образів, шляхетних актиків, співчесь бурхливої сучасності й української минушини.

Ось він в літуну річки дивиться на свого друга О. Реневича, а за смаленого сонцем і відразу перед ним повстає тип Запорозжя і сама Січ і незвичайний сум її — України.

Я весь із бронзи, із металю,
Тягненька з мого духу,
Цілюю сонечний розтану
На тошнім тім снагланім руху.

Очи вистин так безжурно
Видивляється у прийдешній дні,
І хай за обрієм похмурим
Дивиться синя далечині!

Сей сонце так нестримно хоче
Привити у глибокий став, —
В безвишній квітнуть сірі очи
І всміхнуться уста!

І раптом бачу степ і тирсу,
Могили, квіти і ставок,
Чепурний змивок край сісу
І в степ захопаний садок...

Так червоніє кров шовців,
Так гірко скажється покійні
Бо вже давно козацькі коні
Відтанцювали в далечині.

Хтось блукає, гуде і киче,
Хтось виходить ридати над став,
Загуляє рузми обличчя,
Важко диха отрутами трав.

І нічого, нічого не Треба,
Так самітно над ставом в степу...
Будь какають, скажись вербам...
Вітер, вітер тополі накува!

Дуже яскравими, живими фарбами він змальовує князівсько-князьський період у циклі „Луна минушини“ („Луна минушини“, „Малуша“, „Київ“, „Похід“, „Ольга“, „Свати“ й ин.). Він крізь століття дивиться на події минулого і як сучасник змальовує навіть тогочасні пейзажі.

Як який раненій — десь схилився на захід,
Одну сів червоною шит,
Рубини кроєв бривну на дахи
І червоно спокійний став близький.

Зітханням дине тихий попіл вітру,
І далячок — осінній аромат.
На ой насуває вітер вітру
І прокинь жеманний образ.

А герць гучний буз, променстий, апетий,
Мій Боже! радісно співає сурма.
О, дай же і мені в свій час умерти
Так тихо і безжурно.

(„Вечір“).

Або ось із циклу „Запоріжжю“:

Як на екрані встало місто
На ті легеньких хмар,
Над містом радісно і часто,
Жебріє в небі урочисто
Ростоплений яттар.

Владить безбурна і божя,
Остріла блимать,
А серце як дітвора гожа,
Чекать міста з Запорозжя.
Чекать і тремтять.

Взагалі, як висловився один критик, „увесь збірничок поезій Ю. Дарагана як альбом акварелів. Випещені, тонкі, культурні фарби“.

У склі вода летить відбиття сосен
І пересернуті рути замків.
Рудоволода, сльозою очей,
Давись, давись — плнуть твої пусалки
(„У потаї“).

Мої думки як місяць у фіораті,
А небеса — урочиста пустеля.

І тілі на спигу мережить азерушки,
Все глибше у горі озорова пустеля,
А серце не мінє напої-тукми
Ліній Вілгелмів Телі

(„Нелічче“).

Читаєш поезії Ю. Дарагана і ніби сам в казкових настроях весня пливеш у синю путь під білим парусом. Взагалі його збірку поезій скорше можна булоб назвати „На білим парусом“.

Хмари білими стали перукаря,
Знов безжурний я, могодий!
Вколосила мене пошлуканя
Весна і сонети вода.

І плыву я, плыву і всміхаюся
Чи не хвилю мене жемуть?
Так казкою під білим парусом
Мандрувати у синю путь...

А з весною поля обіймаються
Відбувають шлюб землі.
Прошпалують, зникають, гойдаються
Думки мої — кораблі.

Ю. Дараган подавав великі надії і колиб не проклята доля, що розшарпала молоді поетичні сили й загнала в далекий світ, він би дав ще багато.

Жаль, що погасло життя його в розшарпаний поетичної творчості, погасло на його песні зелений.

Замерло все, що так тремтіло
Зеленим листям молодим...